

GROEP 3 EN 4 | MIJN GROEP IN BEELD

In dit hoofdstuk zijn de activiteiten voor groep 3 en 4 beschreven.

De kinderen verzamelen getallen die iets over hen vertellen en maken levende grafieken om gegevens van de hele groep te kunnen weergeven. Er is een klassikale quiz met vragen over het lezen en maken van grafieken. In een circuit verzamelen ze nog meer gegevens door de resultaten van verschillende activiteiten vast te leggen. De gegevens voor de hele groep worden verzameld in lijstjes en tabellen. Vervolgens plaatsen de kinderen de gegevens van de hele groep in grafieken. Aan het eind van de ochtend is zo 'de groep in beeld'.

De indeling van de ochtend is als volgt:

Schoolbrede start (15 minuten)

Zie hoofdstuk 'Schoolbrede start'. Blik aan het begin van de dag met de kinderen terug op de schoolbrede start en hun inbreng daarin.

Deel 1 – Ik in getallen (30 minuten)

Klassikale activiteit. Na een korte introductie vullen alle kinderen gegevens over zichzelf in op het werkblad *Dit ben ik in getallen*. Bespreek in een klassengesprek de activiteit na, met een probleemverkenning: Hoe kunnen we een overzicht krijgen van de hele groep? De kinderen maken samen levende grafieken op basis van de gevonden data: ze gaan op een rij staan of in groepjes.

Deel 2 – Levende grafiek (15 minuten)

Buitenactiviteit. De kinderen groeperen zichzelf op het schoolplein in de vorm van een grafiek. Maak een foto van de levende grafiek.

Deel 3 – Grafiekenquiz (30 minuten)

De kinderen denken aan de hand van de quizvragen na over verschillende manieren om gegevens te representeren en over hoe je de gegevens kunt terugvinden. Bespreek na elke vraag het juiste antwoord.

Deel 4 – Circuit - getallen verzamelen (50 minuten)

Er zijn acht activiteiten, waarbij kinderen hun hoogste uitslagen verzamelen:

- Dobbelsteen gooien
- Zessen maken
- Watje blazen
- Slinger plakken
- Toren bouwen
- Pittenzakken gooien
- Knikkers in je hand
- Knikkerpoort

Deel 5 – Posters met grafieken (30 minuten)

De kinderen tekenen hun hoogste scores in grafiekposters. Zo maken ze scoregrafieken van de hele groep. De posters met grafieken worden gepresenteerd en besproken.

Deel 6 – Afsluiting (15 minuten)

Korte terugblik op de activiteiten van de ochtend.

GROEP 3 EN 4 | DEEL 1

IK IN GETALLEN

30 minuten

- werkblad 1 *Dit ben ik in getallen* (voor elk kind)
- liniaal (per tweetal)
- groeimeter

Vorbereiding

- Maak een groeimeter waarmee de kinderen hun lengte in centimeters kunnen opmeten. Hang deze op in het lokaal.

Activiteiten

- Introduceer het thema van de dag. Vertel de kinderen dat ze vandaag getallen over zichzelf gaan verzamelen.
- Laat de kinderen nadenken over een getal dat echt bij ze past. Ze schrijven dat op hun wisbordje.
- Bespreek de resultaten:
  - Heel waarschijnlijk zie je een aantal dezelfde getallen. Vraag je hardop af of deze ook hetzelfde betekenen (leeftijd, aantal gezinsleden, lievelingsgetal, e.d.).
  - Wat denken de kinderen dat het cijfer betekent? Controleer de vooronderstelling.
  - Misschien zie je een heel bijzonder getal. Besteed daar kort aandacht aan.
  - Vertel dat het handig is om te weten waar het getal over gaat.
- Bekijk samen het werkblad. Bespreek de opdrachten op het werkblad.
  - Laat zien hoe kinderen samen de lengte van het haar met een liniaal kunnen meten.
  - Kinderen die in meer dan één huis leven, kunnen kiezen voor het huis waar ze met het grootste aantal wonen.
  - Denk samen na over de vraag: *Wat zou je kunnen invullen als je nooit een boterham eet?*
- Maak tweetallen en laat de kinderen het werkblad invullen.
  - Sommige kinderen zullen voor de lege vakken (*Vul hier zelf iets in*) hun lengte willen invullen. Met de groeimeter kunnen ze hun lengte meten.
- Bespreek (kort) klassikaal na. *Hoe verliep het meten?*

Bij mij thuis wonen _____ mensen	Mijn haar is _____ centimeter lang
Ik ben _____ jaar oud	Ik eet iedere dag meestal _____ boterham(men)
Mijn geluksgetal is _____	Ik heb _____ huisdier(en)
Mijn schoenmaat is _____	Mijn huisnummer is _____
Vul hier zelf iets in	Vul hier zelf iets in

GROEP 3 EN 4 | DEEL 2

LEVENDE GRAFIEK

15 minuten

Materiaal

- ingevuld werkblad 1 *Dit ben ik in getallen* (ieder kind)
- stoepkrijt
- eventueel: een trapje om een foto te maken

Activiteiten

- Dit is een buitenactiviteit. Gebruik bij slecht weer het speellokaal of de gymzaal.
- Voorbereiding in de klas: Bespreek op welke manier je in één keer zou kunnen zien wat alle kinderen hebben ingevuld bij elke vraag.
  - *Ik zou wel willen weten wat jullie hebben ingevuld bij 'Ik eet elke dag meestal ... boterhammen'.*
  - *Wie eet er meer dan 10 boterhammen op een dag? Wie precies 10, 9, 8, 7, ...*
  - *Zijn er kinderen die 0 boterhammen op een dag eten?*
  - *Op welke manier zou ik dit allemaal in één keer kunnen zien?*
- Bespreek de ideeën die opkomen en stuur zo nodig naar oplossingen zoals wisbordjes gebruiken, in groepjes naar aantal boterhammen bij elkaar gaan staan, op een rij gaan staan.
- Bespreek eigenaardigheden: in zo'n rij van aantal boterhammen van 0 tot 10 kunnen lege plekken zijn en plekken waar meer kinderen op één plek staan.
- Vertel dat je met de kinderen buiten een levende grafiek wilt maken bij de vraag 'Bij mij thuis wonen ... mensen'. Stel enkele vragen: *Kan het aantal nul zijn? Of één, of twintig? Wie heeft het grootste getal? Wie het kleinste?*
- Ga met de kinderen naar buiten. Neem stoepkrijt mee.
- Vraag wie er met 2 mensen in een huis woont. Deze kinderen gaan op een rij staan en schrijven 2 op de stoeptegels voor de rij. Ga verder met kinderen die met 3 mensen in een huis wonen, enzovoort, tot alle kinderen een plek in een rij hebben.
- Maak een foto.
- Stel weer vragen, terwijl de kinderen in de rij staan:
  - *Welke rij is het langst? Er zijn dus ... kinderen die met ... mensen in een huis wonen.*
  - *Welke rij is leeg? Wat betekent dat?*
  - *Is er een rij met maar één kind?*

GROEP 3 EN 4 | DEEL 3

GRAFIEKENQUIZ

30 minuten

Materiaal

- wisbordjes
- powerpointpresentatie *Grafiekenquiz*

Vorbereiding

- De kinderen zitten in tafelgroepjes en hebben een wisbordje.
- Zet de powerpointpresentatie klaar op het digibord.

Activiteiten

- Vertel de kinderen dat ze een quiz gaan spelen.
- Bij elke vraag van de quiz staan twee tot vier antwoorden. Er is altijd maar één antwoord goed.
- Na elke vraag overleggen de kinderen in een tafelgroepje over het goede antwoord en schrijven dat op het wisbordje.
- Bespreek het juiste antwoord. Laat een kind het antwoord toelichten.

GROEP 3 EN 4 | DEEL 4

CIRCUIT GETALLEN VERZAMELEN

50 minuten

Materiaal

- zie de beschrijving van de activiteiten
- powerpointpresentatie *Van circuit naar grafiek* (dia 1-17)
- werkblad 2 *Dit is mijn uitslag* (voor elk kind)

Vorbereiding

- Zet elke activiteit klaar en plak er een A4 bij met het nummer van het circuit.
- Zet de powerpoint klaar.
- Verdeel de groep in 8 groepjes.
- Geef elk kind werkblad 2 *Dit is mijn uitslag*.
- Vertel de kinderen dat ze 8 activiteiten gaan doen.
- Wijs aan waar de activiteiten klaarstaan en bespreek elk spel kort. Gebruik hierbij de powerpointpresentatie, dia 1-17.
- Reken voor elk onderdeel 5 minuten, inclusief wisseltijd.
Spreek een signaal af, bijvoorbeeld een timer op het digibord.
Na 4 minuten: vul de hoogste score in.
Loop daarna rustig naar het volgende onderdeel.
- Tip: regel bij enkele activiteiten een helpende hand, bijvoorbeeld van een ouder of bovenbouwleerling.

Activiteiten

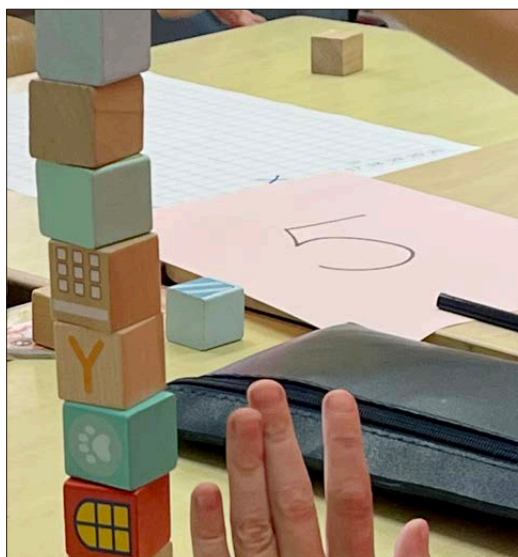
De 8 activiteiten zijn:

1. Dobbelsteen gooien
2. Zessen maken
3. Watje blazen
4. Slinger plakken
5. Toren bouwen
6. Pittenzakken gooien
7. Knikkers in je hand
8. Knikkerpoort

- Tip: doe eerst 1 of 2 activiteiten met de hele groep.
- Tip: splits de powerpoint en het circuit in 2 x 4 activiteiten.

Naam: _____ Groep: _____

	1°	2°	3°	Hoogste score
1. Dobbelsteen gooien				
2. Zessen maken				
3. Watje blazen				
4. Slinger plakken – hoeveel rondjes aan elkaar?				
5. Toren bouwen				
6. Pittenzakken gooien				
7. Knikkers in je hand				
8. Knikkerpoort				

GROEP 3 EN 4 | DEEL 4

CIRCUIT GETALLEN VERZAMELEN

Circuitactiviteit 1 – Dobbelstenen gooien

Materiaal

- 3 dobbelstenen
- een bak waarin de kinderen de dobbelstenen kunnen gooien

Vorbereiding

- Groep 4 kan eventueel met 4 dobbelstenen gooien. Pas in dat geval werkblad 2 en 3 aan (werkblad 3 *De grafieken* is nodig bij deel 5 *Grafieken maken*).

Activiteiten

- Om de beurt.
- Elk kind gooit 3 dobbelstenen en schrijft de score op het scoreformulier.
- Als er tijd is volgt een 2e of 3e ronde.
- Bij het signaal schrijft het kind de hoogste score in het laatste vak.

Circuitactiviteit 2 – Zessen maken

Materiaal

- 10 dobbelstenen
- een bak waarin de kinderen de dobbelstenen kunnen gooien

Activiteiten

- Om de beurt.
- Elk kind gooit 10 dobbelstenen en groepeerde de dobbelstenen met totaalwaarde zes.
Je ziet 4 'zessen': 6, 6, 5 en 1, en 4 en 2.
- Als er tijd is volgt een 2e of 3e ronde.
- Bij het signaal schrijft het kind de hoogste score in het laatste vak.

Circuitactiviteit 3 – Watje blazen

Materiaal

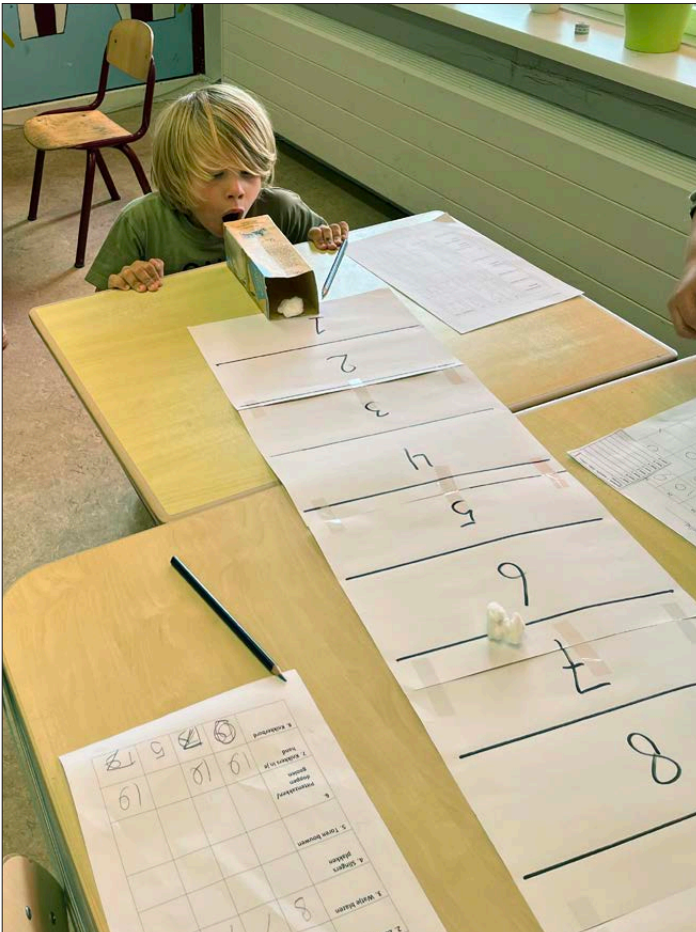
- melkpak zonder bodem en deksel
- watje
- A3-vellen met lijnen op afstand van één decimeter

Vorbereiden

- Snijdt uit het melkpak een blaaspoort. Dan schiet het watje niet alle kanten op.
- Plak met A3-vellen een meetblad. De grootte van het watje bepaalt de afstand die geblazen kan worden. Probeer uit hoeveel afstand nodig is en hoeveel aantal tafeltjes er achter elkaar moeten.

Activiteiten

- Om de beurt.
- Elk kind blaast het watje zover mogelijk.
- Het kind schrijft de afstand op (aantal decimeters).
- Als er tijd is volgt een 2e of 3e ronde.
- Bij het signaal schrijft het kind de hoogste score in het laatste vak.

GROEP 3 EN 4 | DEEL 4

Circuitactiviteit 4 – Slinger plakken

Materiaal

- vlechtstroken
- lijmpotje of plakstift

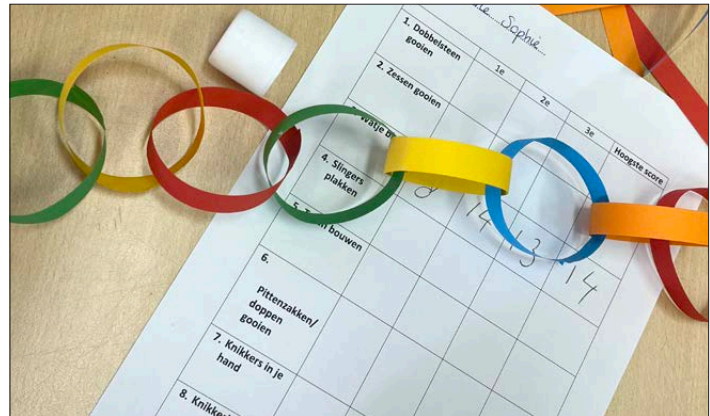
Vorbereiden

- Knip of snijd de stroken op maat.
- Leg een voorbeeld klaar.
- Tip: bij deze activiteit is hulp gewenst, bijvoorbeeld van een ouder of een bovenbouwleerling.

Activiteiten

- Tegelijkertijd of in 2-tallen.
- De kinderen maken van de vlechtstroken schakels voor een slinger. Ze beginnen gelijktijdig.
- Bij het signaal telt het kind het aantal schakels en schrijft dat op het blad.

CIRCUIT GETALLEN VERZAMELEN

Circuitactiviteit 5 – Toren bouwen

Materiaal

- blokken van dezelfde grootte

Activiteiten

- Om de beurt.
- Elk kind bouwt een zo hoog mogelijke toren.
- De anderen tellen mee. Wat is de score tot de toren omvalt?
- Het kind schrijft het aantal blokken op.
- Als er tijd is volgt een 2e of 3e ronde.
- Bij het signaal schrijft het kind de hoogste score in het laatste vak.

GROEP 3 EN 4 | DEEL 4

CIRCUIT GETALLEN VERZAMELEN

Circuitactiviteit 6 –Pittenzakken gooien

Materiaal

- 3 pittenzakken
- een vierkant met 9 vakken op de grond (bijvoorbeeld met tape aangegeven) of 9 dozen met de getallen erop

Vorbereiding

- Groep 4 kan hogere getallen gebruiken. Pas in dat geval werkblad 2 en 3 aan (werkblad 3 *De grafieken* is nodig bij deel 5 *Grafieken maken*).

Activiteiten

- Om de beurt.
- Elk kind gooit de 3 pittenzakjes.
- Ligt een zak naast de vakken, gooi dan opnieuw.
- Het kind telt de score en schrijft dit op het blad.
- Als er tijd is volgt een 2^e of 3^e ronde.
- Bij het signaal schrijft het kind de hoogste score in het laatste vak.

9 	2	8
4	1 	5
7 	3	6

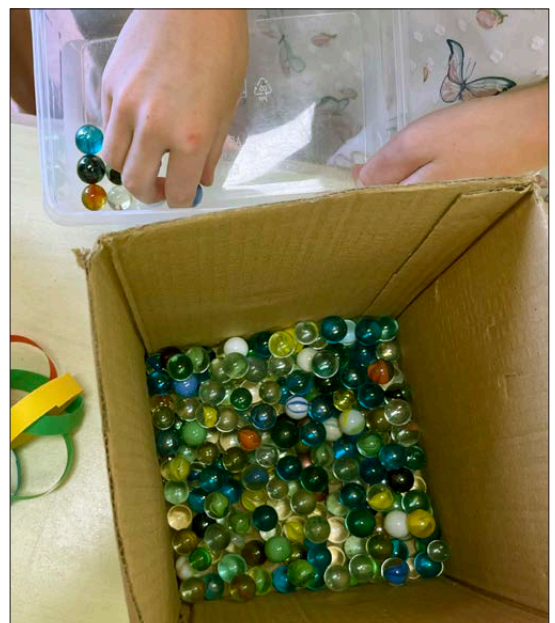
Circuitactiviteit 7 –Knikers in je hand

Materiaal

- een flinke hoeveelheid knikers in een ruime bak
- een bakje ernaast waar handgreep met knikers in geleegd en geteld kan worden

Activiteiten

- Om de beurt.
- Elk kind pakt in één greep zoveel mogelijk knikers uit de bak.
- Als een hijskraan: de vingers naar beneden en de knikers mogen niet vallen.
- Het kind leegt de hand in het bakje ernaast.
- Het kind telt de knikers en schrijft het aantal op het blad.
- Als er tijd is volgt een 2e of 3e ronde.
- Bij het signaal schrijft het kind de hoogste score in het laatste vak.

GROEP 3 EN 4 | DEEL 4

CIRCUIT GETALLEN VERZAMELEN

Circuitactiviteit 8 –Knikkerpoort

Materiaal

- knikkerbord met grote gaten
- 3 knikkers

Vorbereiding

- Maak een eenvoudige knikkerpoort van een kartonnen doos.
- Groep 4 kan hogere getallen gebruiken. Pas in dat geval werkblad 2 en 3 aan (werkblad 3 *De grafieken* is nodig bij deel 5 *Grafieken maken*).
- Het is handig als een begeleider of een ander kind de knikkerpoort vasthoudt als de ander rolt. Die kan dan ook de knikker terugrollen als de knikker niet door één van de openingen gaat.

Activiteiten

- Om de beurt.
- Elk kind rolt de drie knikkers een voor een door de poortjes.
- Als een knikker niet door een poortje gaat, rolt het kind de knikker opnieuw.
- Het kind telt de getallen op en schrijft het aantal op het blad.
- Als er tijd is volgt een 2e of 3e ronde.
- Bij het signaal schrijft het kind de hoogste score in het laatste vak.

GROEP 3 EN 4 | DEEL 5

POSTERS MET GRAFIEKEN

30 minuten

Materiaal

- werkblad 3 *De grafieken*. Vergroot de 8 grafiekbladen tot A3.
- van elk kind het ingevuld werkblad 2 *Dit is mijn uitslag*
- stiften
- powerpointpresentatie *Van circuit naar grafiek* (dia 18 en verder)

Vorbereiding

- Leg de grote grafiekbladen en de stiften klaar. Of hang de grafiekbladen verspreid op.
- Zet de powerpointpresentatie klaar.
- Werk met tafelgroepjes en schoudermaatjes.

Activiteiten

- Vertel de kinderen dat ze nu geen levende grafieken, maar papieren grafieken gaan maken.
- Demonstreer hoe ze de kruisjes op de grafiekbladen moeten zetten .
- Gebruik hierbij de powerpointpresentatie *Van circuit naar grafiek*, vanaf dia 18.
- Er is steeds één groepje bij een grafiekblad.
- De kinderen kijken op hun blad wat hun hoogste score was bij het onderdeel en tekenen een kruisje boven dat getal. Staat er al een kruisje, dan tekenen ze een kruisje erboven. Zo stapelen de kruisjes tot een grafiek.
- Daarna gaat het groepje naar het volgende grafiekblad (of ze geven het grafiekblad door naar de volgende tafelgroep).

											X						
							X			X							
							X	X	X	X							
						X	X	X	X	X	X						
			X	X	X	X	X	X	X	X	X						
			X	X	X	X	X	X	X	X			X				
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18				

- Als alles is ingevuld, krijgt elk groepje één grafiekblad.
- Stel enkele vragen:
  - *Is er een kind met heel grote of heel kleine handen?*
  - *Welke score kwam het meest voor bij de knikkerpoort?*
  - *En bij zessen maken?*
  - *Hoeveel kinderen bliezen '10' met het watje? (Dat is een meter!)*
- Daarna overlegt elk tafelgroepje en vertelt aan de klas iets dat opvalt op hun grafiekblad.

GROEP 3 EN 4 | DEEL 6

AFSLUITING

15 minuten

Materiaal

- alle grafiekbladen opgehangen of op de tafels
- foto van levende grafiek (onderdeel 2) op digibord

Activiteiten

- Sluit af met een bespreking van de ervaringen.
  - *Wat heb je geleerd van het verzamelen van getallen en het maken van de grafieken?*
  - *Hoe vond je de activiteiten in het circuit?*
  - *Wat was de leukste activiteit?*
  - *Bij welke activiteit had je meer oefening of tijd nodig?*
  - *Zijn er activiteiten die je graag nog een keer wilt doen?*
  - *Heb je nog ideeën voor andere activiteiten?*
  - *Hoe vond je het om echte grafieken te maken van de groep?*